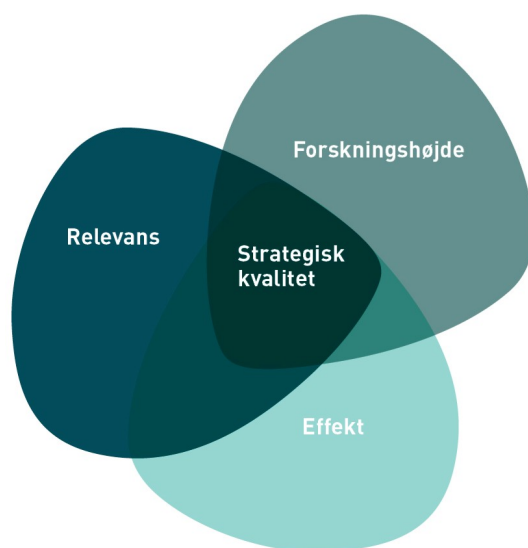

Strategisk forskning

Principper og virkemidler

14. december 2009

**Forsknings- og
Innovationsstyrelsen**

Bredgade 40

1260 København K

Telefon 3544 6200

Telefax 3544 6201

E-post fi@fi.dk

Netsted www.fi.dk

CVR-nr. 1991 8440

Sagsbehandler

Hanne Haarup Thomsen

Telefon 7226 5510

Telefax 3544 6201

E-post hht@fi.dk

Sagsnr. 09-075363

Dok nr. 1171030

Side 1/3

1 Indhold

1. Introduktion
2. Det Strategiske Forskningsråds vision
3. Principper
4. Strategisk kvalitet
5. Virkemidler
6. Hvilke omkostninger kan der søges om støtte til
7. Bedømmelse og opfølgning
8. Dialog og formidling
9. Det Strategiske Forskningsråds årsplan

1. Introduktion

Det Strategiske Forskningsråd har til opgave at udmønte midler til tematisk afgrænset forskning, som reflekterer samfundsmæssige prioriteringer fastlagt af Folketinget. Det Strategiske Forskningsråd yder også forskningsfaglig rådgivning i forbindelse med udmøntning af statslige forskningsmidler, som ikke er basismidler. Endvidere rådgiver Det Strategiske Forskningsråd regeringen og Folketinget i forskningsstrategiske områder.

Det Strategiske Forskningsråds udmøntning af midler sker i åben konkurrence og i henhold til Lov om forskningslovgivning m.v., finansloven og øvrige gældende forvaltningsretlige regler, herunder også EU's regler om statsstøtte.

Det danske forskningsrådssystem hviler i dag på to hovedsøjler – den frie forskning og den strategiske forskning. Disse to søjler supplerer og kompletterer hinanden. Samfundet har brug for både forskning, der tager udgangspunkt i den enkelte forskers egne ideer til indsatsområder (bottom-up), og forskning, som tager udgangspunkt i parlamentarisk prioriterede indsatsområder (top-down).

2. Det Strategiske Forskningsråds vision

Det Strategiske Forskningsråd vil styrke forskning, med høj international gennemslagskraft, og som har fokus på væsentlige samfundsudfordringer og som potentielt kan bidrage til velstands- og velfærdsudvikling.

3. Principper

Det Strategiske Forskningsråds bestyrelse nedsætter et antal programkomiteer med bevillingskompetence. Medlemmerne af programkomiteerne er anerkendte forskere.

Bestyrelsen fastlægger de generelle retningslinier for programkomiteernes udmøntning af strategiske forskningsmidler baseret på rådets overordnede principper og strategier.

Bestyrelsen har fastlagt følgende overordnede principper for tildeling af tilskud og gennemførelse af forskningsaktiviteterne:

- Forskningsansøgningen skal udformes inden for rammerne af den brede tematiske problemstilling i opslaget. Der skal anvendes de forskningsmæssigt mest relevante metoder, dvs., at der ved strategisk såvel som fri forskning er **forskningsmæssig metodefrihed**.
- Strategisk forskning er rettet mod belysning eller løsning af særligt prioriterede samfundsudfordringer. Derfor vil problemstillingerne ofte skulle søges angrebet fra mange forskellige faglige indgangsvinkler – spændende fra det naturvidenskabelige og teknisk videnskabelige til samfundsvidenskabelige og humanistiske indgangsvink-

ler. De samfundsmæssige udfordringer er ofte tværgående i deres natur – og kan derfor også kun løses ved **tværvideenskabelig indsats**.

- Strategisk forskning udføres i et samspil med relevante **offentlige og private aktører**.
- Strategisk forskning skal **bidrage til styrket internationalt forsknings samarbejde** ved, at der indgår internationalt samarbejde i de forskningsaktiviteter, der støttes af Det Strategiske Forskningsråd. Det kan fx være samarbejde med vækstlande som Kina, Indien og Brasilien og med EU-landene.
- **Relevante miljømæssige, sundhedsmæssige og etiske problemstillinger** bør inddrages i forskningsaktiviteterne.
- Der lægges vægt på **god forskningsledelse**.
- Forskningsaktiviteterne kan igangsættes inden for etablerede eller helt **nye forskningsfelter**, også hvor der er usikkerhed forbundet med realiseringen.
- Forskningens **resultater vurderes løbende** som grundlag for justering af mål og forskningsaktivitetens rammer.
- De forskningsaktiviteter, som Det Strategiske Forskningsråd støtter, skal være præget af **åbenhed og synlighed**. Der skal løbende være **en aktiv kommunikation** om resultater til den brede offentlighed.
- Strategiske forskningsprogrammer **koordineres i videst muligt omfang med udmøntning af midler til forskning og udvikling i ministerier samt relevante råd og fonde**.

4. Strategisk kvalitet

For strategisk forskning gælder særlige succeskriterier.

Det Strategiske Forskningsråd vurderer kvalitet ud fra tre ligeværdige kriterier: Forskningens relevans, forskningens potentielle effekt og forskningshøjde (se figuren side 1).

Det trefoldige kvalitetsbegreb anvendes til vurdering af ansøgninger til Det Strategiske Forskningsråd.

Forskningens relevans

Ansøgningens relevans vurderes ud fra forskningsemnets overensstemmelse med de samfundsmæssige udfordringer, der danner grundlag for det pågældende forskningstema.

I vurderingen kan følgende elementer indgå:

- Hypotesernes eller forskningsspørgsmålenes centrale betydning for den samfundsmæssige udfordring, der er grundlag for forskningstemaet.
- Er den forskningsmæssige metode velegnet i forhold til problemstillingen.
- Inddragelse af tilstrækkeligt problemrelevante kompetencer, herunder kompetencer på tværs af fagområder.

- Inddragelse af private og offentlige aktører i problemformuleringen og i den løbende gennemførelse af forskningsaktiviteterne.

Forskningens potentielle effekt

Den potentielle effekt af forskningen vurderes på grundlag af forskningens potentielle effekt for offentlige og private brugere. Det vil sige forskningens potentiale til at bidrage til den fremtidige velstandsudvikling og udvikling af velfærdssamfundet i et globalt perspektiv.

I vurderingen kan følgende elementer indgå:

- Forskningens potentiale til at bidrage til værdiskabelsen i den offentlige og/eller private sektor.
- Forskningens potentiale til at bidrage til udvikling af velfærdssamfundet.
- Forskningens forventede bidrag til et forbedret vidensgrundlag for samfundets beslutninger og serviceydelser.
- Forskningens forventede bidrag til vækst i vidensniveauet på bestemte forskningsområder.
- Forskningens bidrag til kandidat – og forskeruddannelse på højt niveau.
- Forskningens bidrag til at øge uddannelsesniveaudet generelt.
- Forskningens bidrag til internationalt samarbejde med stærke forskningsmiljøer og øget rekruttering af gode forskere fra ind- og udland.
- Forskningens forventede stimulering af innovation og dermed potentialet til at øge antallet af nye videnbaserede virksomheder.
- Forskningens potentiale til at understøtte væksten i små og mellemstore virksomheder.

**Forsknings- og
Innovationsstyrelsen**

Side 4/4

Forskningshøjde

Forskningshøjde vurderes på grundlag af ansøgningens originalitet og forventede præstationer vurderet ud fra en international målestok.

I vurderingen kan følgende elementer indgå:

- Hypotesernes eller forskningsspørgsmålenes originalitet og nyskabelse.
- Den anvendte teori og forskningsmetode.
- Udviklingspotentiale og international styrkeposition.
- Forskernes internationale omdømme.
- Publicering, patent- og licensaftaler samt citation.
- Lederens erfaring med forskningsledelse af international høj kvalitet.

5. Virkemidler

Det Strategiske Forskningsråd har grundlæggende tre virkemidler. I dem alle kan forskningsinstitutioner deltage sammen med relevante offentlige og private aktører. Der forventes medfinansiering fra de deltagende offentlige og private parter. Fra 2009 er der lagt et loft på 10 procent på størrelsen af den medfinansiering, der kan kræves fra statslige forskningsinstitutioner.

Det Strategiske Forskningsråds virkemidler

Forskings- og Innovationsstyrelsen		
Strategiske forskningscentre	Strategiske forskningsalliancer	Strategiske forskningsprojekter
Støtte Fra 30 mio. kr. 5 - 7 år	Støtte 15 - 20 mio. kr. Ca. 5 år	Støtte Fra 10 mio. kr. 3 - 5 år

Side 5/5

Gennemførelsen af strategiske forskningsaktiviteter med potentiale for markante effekter kræver betydelige ressourcer og en tidshorisont på flere år. Det Strategiske Forskningsråd anvender derfor virkemidler med større og længerevarende bevillinger.

I. Strategiske forskningscentre

Strategiske forskningscentre benyttes som virkemiddel, hvor der er behov for fokuserede miljøer på højt videnskabeligt niveau, med en stor strategisk betydning og et stort samfunds- eller erhvervsmæssigt potentiale. De overordnede indsatsområder defineres ved projektets start, men der skal være fleksibilitet, som tager højde for ønsket om at skabe dynamiske forskningsprojekter med mulighed for at definere nye indsatsområder under projektforløbet.

Der lægges stor vægt på forskningsledelse. Det betyder, at der skal ansættes en markant leder af centret med ledelseserfaring og gerne international forskererfaring, og som skal sørge for, at forskningscentrets udvikling og aktiviteter følger de overordnede mål. Der skal også etableres en styregruppe, med deltagelse fra centrets parter. I styregruppen skal der være repræsentation af både mandlige og kvindelige forskere.

Det er en forudsætning, at der indgår et forpligtende internationalt samarbejde i forskningscentret. Det anbefales tillige, at der etableres en international følgegruppe af anerkendte forskere i feltet.

Der skal sættes fokus på det særlige potentiale for innovation og iværksættervirksomhed i en sådan centerkonstruktion, og der skal være krav om et intensivt og forpligtende samarbejde med relevante offentlige og private aktører.

Centrene skal tilstræbe en lang tidshorisont på fx 5-7 år, og et stort økonomisk volumen med støtte fra Det Strategiske Forskningsråd på i alt fra 30 mio. kr. over en periode på ca. 5-7 år. Hertil kommer medfinansiering afhængig af emneområdet. Det forventes, at forskningsaktiviteterne kan videreføres efter ophøret af finansieringen fra Det Strategiske Forskningsråd.

Centrene kan ud over forskere fra forskningsinstitutioner have relevante offentlige og private parter som deltagere. Desuden kan der være et varierende antal nøgleforskere, ph.d.-studerende, post docs og internationale gæsteforskere.

Derudover vil der normalt være en række forskningsaktiviteter, som finder sted hos de deltagende parter. Her er forskningen ofte delfinansieret af parterne i form af en medfinansiering, der kan erlægges "in kind", det vil sige ved at stille apparatur, personale mv. til rådighed, eller som kontante bidrag.

Forsknings- og
Innovationsstyrelsen

Side 6/6

II. Strategiske forskningsalliancer

Strategiske forskningsalliancer er en fokuseret forskningsindsats hvor der er et stort fremtidigt forskningsbehov, eller forskningen på området er spredt på mindre miljøer, og der derfor er behov for at skabe alliancer mellem de eksisterende danske forskningsmiljøer eller mellem danske og udenlandske forskningsmiljøer med henblik på etablering af stærkere forskningsmiljøer på højt videnskabeligt niveau.

Etableringen af forskningsalliancer vil give mulighed for, at kompetencerne kan samles i mere slagkraftige enheder, som i fællesskab kan gives et løft gennem samarbejde med stærke udenlandske forskningsmiljøer. Forskningsalliancerne giver også mulighed for udvikling af nye forpligtende samarbejder med udenlandske forskningsmiljøer.

Det forventes, at strategiske forskningsalliancer har forpligtende samarbejder med relevante offentlige og/eller private aktører.

Forskningsalliancer skal have en ansat forskningsleder, som kan sikre, at alliancerne følger de overordnede mål og at forskningsaktiviteten udføres som reelle samarbejdsprojekter. Der skal også etableres en styregruppe med deltagelse fra forskningsalliancens parter. I styregruppen skal der være repræsentation af både mandlige og kvindelige forskere.

En bevilling til en strategisk forskningsalliance skal først og fremmest finansiere forskningsprojekter, men der bør også i begrænset omfang anvendes midler til netværksaktiviteter. En bevilling forventes at strække sig over ca. 5 år og have en størrelse på 15 til 20 mio. kr. fra Det Strategiske Forskningsråd. Der forventes medfinansiering fra parterne i forskningsalliancen.

III. Strategiske forskningsprojekter

Strategiske forskningsprojekter er projekter af 3-5 års varighed med støtte fra Det Strategiske Forskningsråd fra 10 mio. kr. Der forventes som udgangspunkt en vis medfinansiering fra projektparterne.

Projekterne skal fremme forskningsinstitutionernes og de offentlige og private parters udvikling af tværgående kompetencer med henblik på innovation hos aftagerne i den offentlige og private sektor. Projekterne skal bidrage til at skabe grundlag for efterfølgende internationale styrkepositioner.

6. Hvilke omkostninger kan der søges om støtte til

I en bevilling fra Det Strategiske Forskningsråd kan der uanset virkemiddel indgå forskellige typer af tilskudsberettigede omkostninger.

Der kan inden for de forskellige virkemidler søges om tilskud til følgende:

- Løn til ledere og nøgleforskere
- Ph.d.-stipendier
- Post doc-stipendier
- Kombinationsstillinger, det vil sige løn/tilskud til forskere, der inden for en nærmere fastsat periode er ansat på to institutioner eller på en institution og i en virksomhed
- Lønninger til TAP
- Gæsteforskere: fx hjemtagning af fremragende danske forskere i udlandet for en periode
- Indkøb af forskning fra fremragende udenlandske forskningsmiljøer, som evt. for en periode flyttes til Danmark
- Apparaturomkostninger
- Støtte til dialog mellem forskningsinstitutioner og offentlige institutioner og/eller private virksomheder mv.
- Tilskud til udgifter til samarbejde med udenlandske forskningsmiljøer
- Øvrige driftsudgifter

7. Bedømmelse og opfølgning

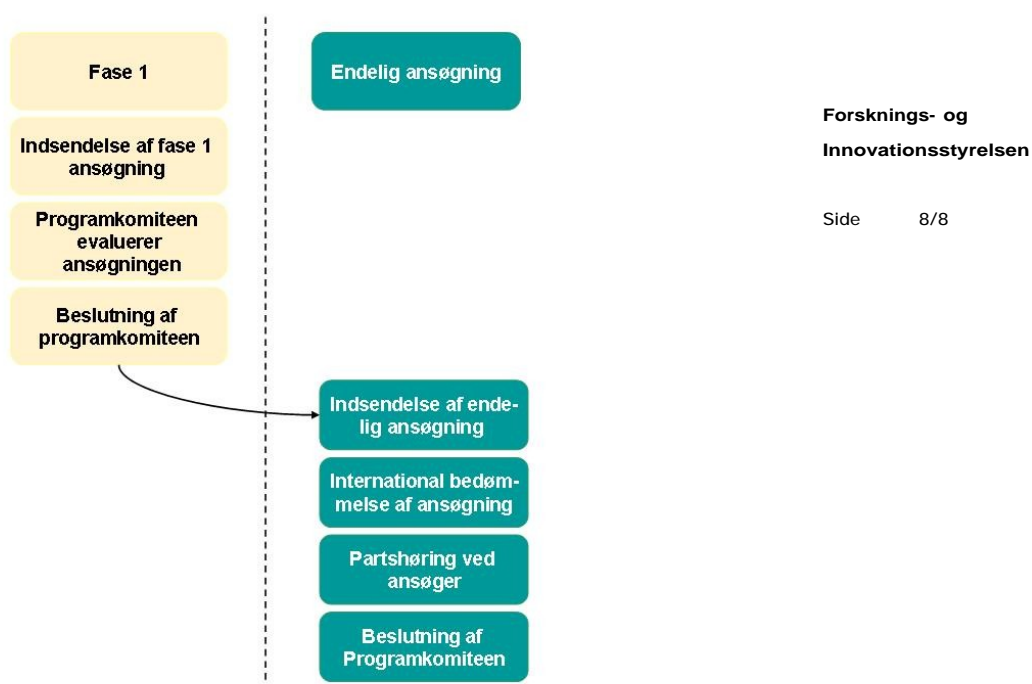
Bedømmelse af ansøgninger

Det Strategiske Forskningsråd anvender som hovedregel en tofaset ansøgningsprocedure. I ansøgningens fase 1 vurderes forskningsprojektets ide, samt relevans og potentielle effekt. Fase 1 ansøgningerne vurderes af en programkomite. En del af fase 1 ansøgerne inviteres til at indsende ansøgninger til fase to. I fase to sendes den overvejende del af ansøgningerne i international bedømmelse (peer review) hos internationale bedømmere. Det Strategiske Forskningsråd har oprettet et peer review panel, hvor internationale bedømmere kan hentes fra. Ansøgerne får mulighed for at udtale sig om de internationale bedømmelser i en partshøring.

Programkomiteen foretager derefter den samlede vurdering af ansøgningerne ud fra de vurderingskriterier, der fremgår af de enkelte opslag. Her er den strategiske kvalitet (relevans, effekt og forskningshøjde) væsentlig. De internationale bedømmelser og partshøringsvar indgår som en del af det samlede beslutningsgrundlag i programkomiteen i relation til forskningshøjden.

Det Strategiske Forskningsråd anvender hovedsagelig en tofaset ansøgningsmodel.

Ansøgningsproceduren er illustreret nedenfor.

Opfølgning

Strategiske forskningsaktiviteter gennemføres med vægt på dygtig forskningsledelse. Det gælder for såvel centre, alliancer og projekter.

Programkomiteerne skal have overblik og mod til at satse på det usikre og stoppe aktiviteter, som udvikler sig i en uhensigtsmæssig retning.

Forskningsaktiviteterne under Det Strategiske Forskningsråd skal have klare ledelsesstrukturer og ansvarsplaceringer. Det er blandt andet den overordnede leders opgave, at sikre samarbejdet mellem parterne og udvekslingen af information på tværs af faggrænser og ansættelsessteder.

For at sikre dynamik i forskningen skal aktiviteterne løbende kunne ændres i forhold til fx mål, handlingsplaner og deltagerkreds.

Det Strategiske Forskningsråds programkomiteer vil løbende i projektperioden foretage projektopfølgning. Der skal udarbejdes midtvejsrapport og slutrapport til godkendelse i programkomiteen.

Endvidere skal der typisk udarbejdes et kort årligt statusskema som grundlag for programkomiteernes vurdering af projektets status i forhold til forventet.

Ud over den faglige opfølgning, stilles der krav om årlig økonomisk rapportering, der inkluderer det samlede projekt – dvs. både støttebeløbet og medfinansieringen.

Herudover kan der være en personlig dialog mellem bevillingshaver/projektgruppe og programkomite, f.eks. i form af møder koncentreret omkring det enkelte projekt eller møder, hvor parterne bag flere projekter mødes med komiteen.

Projekterne vil i visse tilfælde skulle deltage i offentlige præsentationsmøder arrangeret af Det Strategiske Forskningsråd.

I forbindelse med programkomiteernes stillingtagen til projekternes rapporter, kan programkomiteen stille krav om, at projekterne suppleres, tages op til revision, standses eller udvides. Endelig kan programkomiteerne, hvor det ud fra en konkret vurdering findes nødvendigt, afholde møder med projektlederen for at drøfte fremdriften i projektet.

Programkomiteerne følger i hele udmøntningsprocessen de fastlagte retningslinier fra Koordinationsudvalget for forskning (KUF).

8. Dialog og formidling

Det Strategiske Forskningsråd lægger vægt på, at der løbende er en dialog med relevante parter om de strategiske satsninger. Med en forskningsbevilling fra Det Strategiske Forskningsråd følger der i særlig grad en forpligtelse til at formidle forskningsresultaterne, da forskningen er inden for brede politisk prioriterede områder.

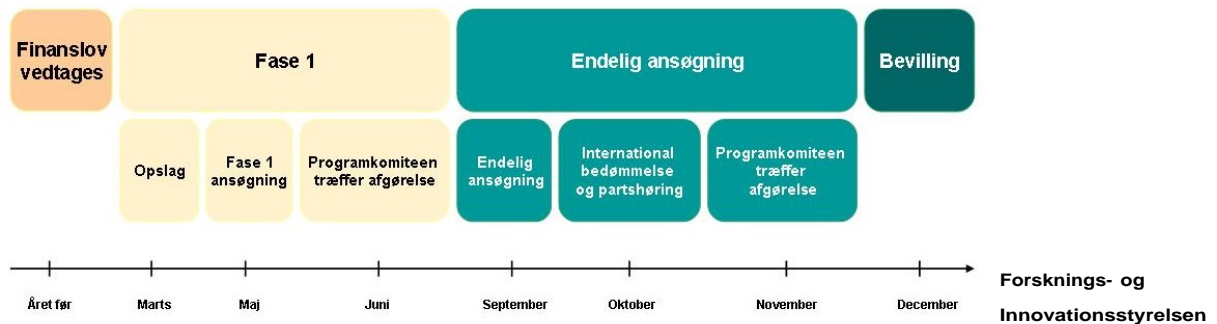
Ud over den videnskabelige publicering lægger rådet vægt på, at resultaterne af de støttede forskningsaktiviteter formidles kortfattet, klart og populært til den brede offentlighed.

Det kan blandt andet ske på offentlige præsentationsmøder, der afholdes af Det Strategiske Forskningsråd. Her kan projektlederen forvente, at blive inviteret til at fremlægge projektets status og resultater sammen med projektdeltagerne.

Derudover skal der altid oprettes en hjemmeside, der beskriver forskningsaktivitetens formål, udvikling og eventuelle opnåede resultater, således at det er muligt for interesserede at følge projektets status.

På Forsknings- og Innovationsstyrelsens hjemmeside vil der under Det Strategiske Forskningsråd blive offentliggjort informationer om projekterne.

9. Det Strategiske Forskningsråds årsplan

Side 10/10

Hvis du vil vide mere om Det Strategiske Forskningsråds arbejde, kan du se rådets publikationer på vores hjemmeside (www.fi.dk/dsf).